

Förbönens

När någon ber om förbön och någon annan svarar ja handlar det om mellanmänniskt förtroende. Mycket kan bli fel i en så ömtålig situation. Pastor Karin Fritzon skriver om vikten av att mötas i jämnhöjd och att ha en tydlig plan vid eventuella övergrepp.

DET HÄNDER ATT NÅGON frågar om jag vill be för henne eller honom. Det kan vara under en gudstjänst, i en konferens eller under ett förtroligt samtal. Det händer också att jag frågar någon om den jag möter vill be för mig.

Oavsett om jag är den som får frågan eller ställer den handlar det om förtroende. Den som ber om förbön är beredd att dela en bit av sina behov och sin tro. Här blandas ofta förhoppningar och längtan med rädsla, oro och tvivel. Den som har svarat ja på att be för någon förväntas vara beredd att ta emot detta förtroende. Att lyhört och försiktigt ta emot vad den andra väljer att berätta. Vi vet att i det läget, när något ömtåligt ska räckas fram och tas emot, kan mycket bli fel.

Mötas i jämnhöjd

Låt oss se vad Jesus kan lära oss. Vid ett tillfälle går Jesus förbi en blind man som sitter och tigger. Jesus stannar och går fram till mannen som sitter på marken. Försiktigt lutar Jesus sig fram, rör vid hans ögon och säger: "Gå, din tro har hjälpt dig." Genast kan mannen se igen, och han följer med Jesus. Eller, är det så Jesus agerar? Visst skulle detta ha kunnat vara en bibelberättelse? Vi hade läst den, predikat över den och kanske använt den som förebild för att be för människor med funktionshinder. Men det är *inte* så bibeltexten om mötet mellan Jesus och Bartimaios lyder.

Från Markusevangeliet läser vi:

De kom till Jeriko. Och när han tillsammans med lärjungarna och en stor folkhop lämnade staden satt där vid vägen en blind

tiggare, Bartimaios, son till Timaios. Då han fick höra att det var Jesus från Nasaret började han ropa: "Jesus, Davids son, förbarma dig över mig!" Många sade åt honom att hålla tyst, men han ropade ännu högre: "Davids son, förbarma dig över mig!" Jesus stannade och sade: "Kalla hit honom." De gjorde det och sade till den blinde: "Var lugn. Stig upp, han kallar på dig." Då kastade han av sig manteln och sprang upp och kom fram till Jesus, och Jesus frågade honom: "Vad vill du att jag skall göra för dig?" Den blinde sade: "Rabbouni, gör så att jag kan se igen." Jesus sade: "Gå, din tro har hjälpt dig." Genast kunde mannen se, och han följde honom på vägen. (Mark 10:46-52)

Det som gör att jag ofta återvänder till berättelsen om detta möte är Jesus fråga till Bartimaios. Men innan frågan ställs sker något annat viktigt. Jesus kallar till sig mannen och de två möts i jämnhöjd. (För inte kan vi säga att någon som är blind möts i *ögonhöjd*...)

I varje förbönssituation måste den som ber om förbön vara i fokus.

Definiera sina behov

Att de två männen möts i jämnhöjd säger i sig något om förbönens utgångspunkt. Är det den som ber om förbön eller den som uttalar förbönen som faller på knä? Kan vi, de gånger vi erbjuder förbön, fysiskt underlätta för mötet just i jämnhöjd? Kanske är det i jämnhöjd som frågan "Vad vill du att jag skall göra för dig?" blir naturlig. För i varje förbönssituation måste den som ber om förbön vara i fokus.

Bartimaios definierar sina behov. Om han hade berättat för Jesus om sin besvärliga svärmor hade det blivit en annan berättelse. Om jag ber en cykelreparatör byta framlyse men hen istället målar min cykel blommig, för hen *anser* det vara vad jag behöver, skulle jag nog aldrig anlita den verkstaden igen. Och då handlar det ändå bara om en cykel!

Att be om förbön är att bjuda in någon och våga berätta om det som gör ont. Alltför många har erfarenheten av att den som ber har *ansett sig veta* vilka behov den som

fara och frihet

"Alltför många har erfarenheten av att den som ber har ansett sig veta vilka behov den som kommer haft. Man har inte möts i jämnhöjd."

kommer haft. Man har inte möts i jämnhöjd och frågan har aldrig ställts, svaret inte respekterats. Jag menar att vi i dessa fall kan, och bör, tala om andliga övergrepp. För att återvända till bilden av cykeln kanske inte den "frimodiga" reparatören enbart gör att jag byter verkstad, utan risken finns att jag helt slutar cykla.

Farliga rum

När Jesus ber för, och ger Bartimaios hans syn tillbaka, sker det mitt i folksamlingen. Andra gånger tycks Jesus vara mer noga med avskildhet. I kyrkan månar vi ofta om det avgränsade, ostörda mötet. Förbön sker ofta mellan fyra ögon med Gud som enda vittne. Det kan skapa trygghet men också stor utsatthet – något som inte minst blivit uppmärksammat i samband med #metoo. Anne Sörman skriver i *Svensk Kyrkotidning* (10/2018) om de berättelser som har lyfts i Svenska Kyrkans upprop #Vardeljus.

Det finns inom kyrkan, skriver Sörman, en sammanblandning mellan heligt och intimt. Jag tänker på andakter med dämpad belysning när man suttit nära. I bästa fall upplevs gränsen mellan världen och himlen väldigt tunn. Men ska vi vara ärliga riskerar gränsen mellan gemenskap och utsatthet i sådana situationer att vara lika tunn.

I artikeln skriver Anne Sörman också om "farliga rum", rum där övergrep ofta skett. Det handlar om trånga utrymmen som arkiv, kopieringsrum och andaktsrum. Om vi på allvar menar att erbjudandet om förbön ingår i kyrkans uppdrag har vi ansvar för hur detta sker. När vi erbjuder förbön måste det ske med stor respekt för den andra, liksom för oss själva.

Beröring med respekt

När jag skriver denna artikel befinner vi oss mitt i en pandemi och det känns nästan konstigt att skriva om att sitta för nära och att lägga handen på någon annan. Men förbön handlar inte enbart om ord utan ibland, eller ofta, också om närhet och fysisk beröring.

När Jesus, enligt Markusevangeliet, visar sig för lärjungarna efter uppståndelsen säger han bland annat att

de ska lägga sina händer på sjuka och göra dem friska. En hand på axeln, en försiktig kram kan uttrycka stöd och uppmuntran. Men det kan också uttrycka överlägsenhet, önskat närmande eller göra fysiskt ont.

När pandemin är över hoppas jag att vi vågar ta varandra i hand, och kanske kramas igen, men vi måste göra det med respekt. I avsnittet om personlig förbön i *Kyrkohandbok för Equmeniakyrkan* uttrycks det så här: "Beröringen bör alltid föregås av en tydlig fråga. För vissa blir beröringen obehaglig eller påträngande. För den som lever med sår eller smärta kan det vara avgörande att få säga om, var eller hur beröring kan ske."

Krisplan för övergrepp

För de flesta av oss är det självklart att ha en plan för utrymning av lokaler i händelse av till exempel brand. Vi har skyltar för nödutgångar, regelbunden kontroll av brandsläckare och krisplaner. Hur många av våra församlingar har lika tydliga planer för att rapportera eventuella övergrepp?

Till vem berättar den som upplever sig kränkt – psykiskt, fysiskt eller andligt? Jag är säkert inte ensam om att arbeta i en församling som är mer förberedd för skador på det materiella än på de sår vi oavsiktligt (eller avsiktligt) riskerar att åsamka varandra.

Paulus skriver till församlingen i Rom: "Gläd er med dem som gläder sig och gråt med dem som gråter" (Rom 12:15). Det är en god ingång i mötet med den andra även då vi inte har en aning om hur vi kan hjälpa den som kommer. I mötet finns risken att det vi gör eller säger blir fel. Då behöver vi mod att mötas i sanning istället för i krav på tystnad eller framtvungad förlåtelse. Förhoppningsvis erbjuder krisplanen insatser för att även i dessa fall rädda, larma om hjälp och att läka/släcka. •

KARIN FRITZON är pastor inom Equmeniakyrkan och arbetar i Stuvstakyrkan.

ARTIKELN DU JUST LÄST är hämtad ur
tidningen Elsa nr 2/2021, med temat:
Bön – en ny blick

ELSA ÄR EN TIDNING om feministisk teologi, kultur och ekumenik
som ges ut av Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd, SEK.

BLI MEDLEM i SEK, Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd,
så får du tidningen hemskickad direkt i brevlådan.

Läs mer och bli medlem på
www.svekumeniskakvinnor.se

